

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) เป็นการพัฒนาการของระบบการบริหารงานภาครัฐอันเนื่องมาจากหลักการบริหารงานแบบเดิมนั้นไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้เพียงพอรวมทั้งยังขาดประสิทธิภาพในการจัดการเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ภาครัฐจะต้องทำหน้าที่แข่งขันกับกระแสโลกาภิวัตน์ จึงเป็นการไม่เพียงพอสำหรับการบริหารภาครัฐที่ใช้ระบบและวิธีการบริหารจัดการแบบเดิมทั้งหมด เพราะถ้าหากทำเช่นนั้น จะทำให้ขนาดของการบริหารจะต้องใหญ่ขึ้นอย่างมาก เนื่องจากต้องตอบสนองความจำเป็นของสังคมในประเทศมากขึ้นและต้องแข่งขันกับต่างประเทศในทุกๆ ด้านตามภาวะกระแสโลกาภิวัตน์ของภาวะ Postmodernism ด้วย อีกทั้งต้องการสร้างองค์การหรือหน่วยงานให้มีการขับเคลื่อนด้วยพันธกิจ มีการกระจายอำนาจ มีลักษณะที่ยืดหยุ่น มีการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างองค์การหรือหน่วยงานต่างๆ เข้าด้วยกัน เป็นต้น (หจก. ชูเพ็ญ, 2555, หน้า 1) ในขณะเดียวกัน ได้ให้ความสำคัญโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางของการดำเนินงาน คือเพื่อต้องการสร้างความพึงพอใจแก่ประชาชนในรูปของการบริการสาธารณะที่ภาครัฐได้จัดทำขึ้น ซึ่งการยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง หรือเป็นเป้าหมายของการดำเนินงาน คือเป้าหมายของบ้านเมือง (State Focus) (พงศ์โพยม วาศภูติ, 2550, หน้า 14) ซึ่งเหตุที่จะต้องนำเอาการจัดการภาครัฐแนวใหม่มาเป็นแนวทางประยุกต์ใช้เพราะวิวัฒนาการของมนุษยชาติได้ดำเนินไปอย่างไม่หยุดยั้งตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน มนุษย์รวมกันอยู่เป็นหมู่เป็นเหล่า บางแห่งก็รวมกันเข้าเป็นชุมชนตั้งแต่ขนาดเล็กไปจนถึงชุมชนขนาดใหญ่ เป็นหมู่บ้าน เป็นเมือง และเป็นประเทศ ซึ่งการรวมเพื่อให้ร่วมกันอยู่รอดนี้จำเป็นต้องมีขนบธรรมเนียมประเพณี ระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์ เป็นเรื่องกำกับความประพฤติและการปฏิบัติตนของสมาชิกแห่งสังคมนั้นๆ กับต้องมีเจ้าหน้าที่มีสถานบันและองค์การต่างๆ ที่มีการบริหารจัดการ (Administration/Management) เพื่อดำเนินการให้เกิดความเรียบร้อย อำนวยประโยชน์สุขแก่มวลสมาชิก ปัจจุบันกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันเป็นองค์การต่างๆ ได้ขยายตัวเติบโตและมีจำนวนมากขึ้นผลที่ตามมาคือความสลับซับซ้อนในรูปแบบขององค์การและการบริหารจัดการจึงมีมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ทั้งนี้เพื่อสนองความต้องการของประชาชนที่ได้ทวีขึ้นอย่างรวดเร็ว และเป็นที่ประจักษ์ว่าในสังคมปัจจุบันความต้องการของประชาชนนั้นนอกจากจะมีมากมายแล้ว ยังเรียกร้องให้รัฐเอื้ออำนวยช่วยเหลือในรูปรัฐสวัสดิการอย่างไม่เคยปรากฏมาแต่ก่อนด้วย (สมพงษ์ เกษมสิน, 2513, หน้า 22-23)

อีกทั้งสมัยปัจจุบันเป็นโลกที่ไร้พรมแดน ย่อมเห็นถึงสังคมมนุษย์ที่ขยายเป็นวงกว้างมากขึ้น เชื่อมโยงถึงกันเป็นหนึ่งเดียวแผ่ขยายเป็นวงกว้างทั่วถึงกันทั้งโลกด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ที่เรียกว่า กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งทำให้ประเทศต่างๆ ต้องมีมรรควิธีการบริหารจัดการที่เผชิญกับสถานการณ์แข่งขันทางเศรษฐกิจที่รุนแรงมากขึ้น ทำให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่งรวมทั้งสังคมโลก เป็นสภาวะทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและปัจจุบันมีอัตราเร่งของการเปลี่ยนแปลงที่เร็วมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่ช่วงเวลาของการเปลี่ยนผ่านจากสังคมบรรพกาลเข้าสู่สังคมเกษตรกรรมที่ใช้เวลานานนับเป็นพันปี ในขณะที่การเปลี่ยนผ่านจากสังคมเกษตรกรรมเข้าสู่สังคมอุตสาหกรรมใช้เวลาลดลงเหลือประมาณ 300 ปี และการเปลี่ยนจากสังคมอุตสาหกรรมเป็นสังคมบริการหรือสังคมสารสนเทศ (Information Society) ที่เกิดขึ้นในช่วงปัจจุบัน (1990s) ก็ยังใช้ระยะเวลาลดน้อยลงเหลือเพียงประมาณ 200 ปี โดยที่การเปลี่ยนแปลงยุคสมัยของสังคมโลกที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้การบริหารจัดการต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่หลากหลาย ทำทนายและเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก (เสนาะ ตีเขาวัว, 2546, หน้า 1) ด้วยเหตุนี้จึงต้องนำเอาหลักการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) มาประยุกต์เพิ่มเติมเข้ากับหลักการบริหารงานแบบเดิม (Traditional Management)

สำหรับแนวคิดเรื่องการจัดการภาครัฐแนวใหม่นี้ อันที่เป็นจริงแล้วไม่ใช่เป็นเรื่องใหม่ทั้งหมดในการบริหารจัดการเพื่อแก้ปัญหาการเมืองเศรษฐกิจและสังคม แต่เป็นเพียงการนำเทคนิคการบริหารจัดการในรายละเอียดบางประการมาประยุกต์เพิ่มเติมเข้ากับหลักการบริหารงานแบบเดิมเป็นส่วนมาก ซึ่งหลักการบริหารจัดการแบบเดิมนี่เกิดผลจากแนวคิดของนักคิดทางรัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศตะวันตกและอเมริกามาแล้ว และต่อมาประเทศกำลังพัฒนาได้นำมาเป็นแนวทางการบริหารอย่างต่อเนื่อง ซึ่งโดยหลักแล้วการบริหารแบบดั้งเดิมมีข้อดีและหลักเกณฑ์การควบคุมตลอดจนกำกับการบริหารให้เกิดประโยชน์และมีความเป็นธรรมต่อสังคมอยู่แล้วค่อนข้างมาก ดังจะเห็นได้จากการที่ได้มีการศึกษาวิเคราะห์ตลอดจนอธิบายแนวคิดการบริหารแบบเดิมอย่างต่อเนื่องตลอดมา และแม้ว่าได้มีการค้นพบข้อบกพร่องหรือจุดอ่อนของระบบดังกล่าวไม่น้อยแต่เนื่องจากสภาพแวดล้อมของสังคมยังคงได้รับประโยชน์จากระบบบริหารดังกล่าว จึงมิได้มีการแก้ไขหรือยกเลิกโครงสร้างแบบเดิมออกไปทั้งหมด เนื่องจากหลักการบริหารจัดการแบบวิทยาศาสตร์ของนักทฤษฎี เช่น เฮนรี ฟาโยล (Henry Fayol, 1841-1925) และเฟรดเดอริก เทเลอร์ (Frederick Taylor, 1856-1915) ซึ่งได้รับการยอมรับตลอดมาเป็นเวลานานทั้งในการบริหารภาครัฐและธุรกิจก็ยังคงไม่มีทฤษฎีใดที่มาลบล้างหรือประยุกต์ใช้ได้มากกว่า อย่งไรก็ตามด้วยเหตุที่ทฤษฎีดังกล่าว ได้เกิดขึ้นมาท่ามกลางองค์กรและสังคมที่ยังไม่สลับซับซ้อน ยังไม่มีการแข่งขันและการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ อย่างเช่นปัจจุบัน จึงได้ทำให้แนวความคิดของหลักการการบริหารจัดการแบบวิทยาศาสตร์ดังกล่าวไม่น่าเพียงพอ แม้ว่าจะได้มีการดำเนินการอย่างเคร่งครัดเพียงใดก็ตาม ด้วยเหตุนี้ แนวการบริหารจัดการภาครัฐใหม่ (New Public Management) จึงได้ถูกคิดขึ้นจาก

หลายๆ ฝ่าย เพื่อช่วยแก้ปัญหาการบริหารจัดการที่ยังขาดประสิทธิภาพตามการบริหารแบบดั้งเดิม (หกวณ ชูเพ็ญ, 2555, หน้า 1)

จากการที่การบริหารแบบดั้งเดิมที่ยังขาดประสิทธิภาพนั้นทำให้องค์การภาครัฐสมัยใหม่ซึ่งมีกระบวนการบริหารครบถ้วนสมบูรณ์แล้วหันมาให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำแนวคิด เทคนิค และวิธีการบริหารจัดการแบบเอกชนมาประยุกต์ใช้กับการบริหารภาครัฐมากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันทิศทางแนวโน้มของภารกิจภาครัฐ และองค์การภาครัฐ ที่ส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปในเรื่องของการส่งมอบสินค้าหรือการบริการแก่ประชาชน ดังนั้นการนำแนวคิดเป็นต้นดังกล่าวมาเป็นแนวทางประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการการบริการสาธารณะย่อมส่งผลประโยชน์โดยตรงหรือโดยอ้อมต่อการดำเนินชีวิตประชาชนผู้รับบริการ (เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์, 2554, หน้า 15-6) เพราะว่าการดำเนินชีวิตประจำวันของคนเรา ล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริการอย่างใดอย่างหนึ่งแทบทั้งสิ้น อีกทั้งมนุษย์ในสังคมไม่ได้อยู่คนเดียวจึงมีความจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยคนอื่นในสังคมด้วย ซึ่งปัจจุบันแนวคิดการบริการได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อชีวิตประจำวันของคนเราอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ อีกทั้งรูปแบบการดำเนินชีวิตและความต้องการของคนได้เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพความเป็นอยู่ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงทำให้เกิดความต้องการความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นต้องการความสะดวกสบายมากขึ้นตลอดจนต้องการบริการที่รวดเร็วและง่ายขึ้น สิ่งเหล่านี้เกี่ยวพันกับเรื่ององค์ประกอบและลักษณะของการบริการที่หน่วยงานหรือภาครัฐจัดหาหรือจัดจ้ดบริการรวมถึงเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามาดำเนินการที่อาจเหมือนกันหรือแตกต่างกันก็ได้ (รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2554, หน่วยที่ 7, หน้า 6)

การจัดหาหรือจัดจ้ดบริการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนดังกล่าว ที่ต้องดำเนินการให้เป็นการบริการสาธารณะ (Public Service) ในช่วงแรกจึงเป็นภารกิจที่ภาครัฐเข้ามาจัดทำซึ่งจะเห็นได้จากการบริการสาธารณะมีลักษณะและความสัมพันธ์ระหว่างรัฐที่จัดบริการกับประชาชนผู้รับบริการไม่สลับซับซ้อน อาทิเช่นรัฐเป็นผู้จัดบริการสาธารณะทางด้านความมั่นคงปลอดภัยให้แก่ประชาชนเป็นหลัก ซึ่งต่อมาการบริการสาธารณะที่รัฐจัดก็เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ตามความจำเป็นของความเจริญและความพร้อมในพื้นที่ โดยการบริการสาธารณะที่รัฐจัดทำหรือดำเนินการนั้นจะมีทั้งบริการสาธารณะที่ประชาชนได้รับประโยชน์โดยตรง เช่น การโทรคมนาคม การขนส่งมวลชน การรักษาพยาบาล การศึกษา การไฟฟ้า การประปา การทำบัตรประจำตัวประชาชน การบริการกระบวนการยุติธรรม ฯลฯ และการบริการสาธารณะที่ประชาชนได้รับประโยชน์โดยอ้อม เช่น การป้องกันประเทศ การรักษาความสงบ ความมั่นคง การจัดทำแผน การพัฒนาบุคลากรภาครัฐ ฯลฯ ส่วนการสร้างถนนหนทาง เส้นทางสัญจร ทางบก ทางน้ำ ยังไม่ชัดเจนนักว่าประชาชนได้รับประโยชน์โดยตรงหรือโดยอ้อม เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นไปเพื่อความสะดวกในการปกครองและตามความต้องการของรัฐมากกว่าการคำนึงถึงความต้องการของประชาชนทั่วไป

หากว่าย้อนหลังกลับไปมองประวัติศาสตร์สำหรับประเทศไทยนับได้ว่าการบริการสาธารณะมีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย ซึ่งในระยะแรกตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น การบริการสาธารณะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปกครอง เช่น การป้องกันประเทศจากผู้รุกราน การรักษาความสงบเรียบร้อย การปราบปรามโจรผู้ร้าย การทำนุบำรุงศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งกล่าวได้ว่าส่วนใหญ่เป็นบริการสาธารณะที่ประชาชนได้รับประโยชน์โดยอ้อม จนถึงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 5 จึงมีการจัดการบริการสาธารณะที่ส่งผลประโยชน์โดยตรงต่อประชาชนผู้รับบริการ เช่น การรถไฟ การไฟฟ้า การประปา เป็นต้น และจนถึงปัจจุบัน การบริการสาธารณะที่รัฐจัดให้แก่ประชาชนทั้งในส่วนที่เกิดประโยชน์แก่ประชาชนโดยตรงและโดยอ้อม มีหลากหลายมาก และมีหลายหน่วยงานร่วมกันรับผิดชอบดำเนินการจัดบริการ เนื่องจากการบริการสาธารณะเป็นบริการที่ต้องการให้ประชาชนเป็นผู้ได้รับประโยชน์ซึ่งอาจจะโดยตรงหรือโดยอ้อมก็ได้ (วราภรณ์ รุ่งเรืองกลกิจ, 2554, หน่วยที่ 2, หน้า 23-24)

จากการที่มนุษย์มีการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มสังคมจึงทำให้เกิดภารกิจหรือกิจการบางประการที่ไม่ใช่ภารกิจของปัจเจกบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่เป็นภารกิจที่จำเป็นต้องมีในสังคมเพื่อประโยชน์ของสาธารณชน (public) หรือคนทุกคนที่อยู่ร่วมกันในสังคมนั้น เช่น การดูแลความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของสังคม การจัดบริการสิ่งสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ทุกคนจำเป็นต้องใช้ ซึ่งภารกิจส่วนรวมหรือสาธารณะกิจเหล่านี้มักไม่มีปัจเจกบุคคลใดดูแลหรือดำเนินการ สังคมจึงต้องจัดให้มีโครงสร้างทางสังคม โดยเฉพาะขึ้นมาดูแลและดำเนินการ เช่น ระบบการเมือง (Political System) ระบบบริหารรัฐกิจ (Public Administration System) เป็นต้น สินค้าหรือการบริการที่มีโครงสร้างทางสังคมเหล่านี้ผลิตและจัดทำให้แก่สาธารณชนจึงถูกเรียกว่าการบริการสาธารณะ (Public Services) (สุรพร เสียนสลาย, 2554, หน่วยที่ 2, หน้า 5)

ในสมัยปัจจุบันการบริการสาธารณะถูกยกขึ้นมากล่าวมากขึ้น ในแง่ของการบริการที่รัฐเป็นผู้จัดทำหรือดำเนินการเพื่อจัดบริการแก่ประชาชน นอกจากนี้ยังได้กล่าวกันอย่างกว้างขวางว่า สำหรับการบริการบางอย่างที่ภาครัฐไม่ได้จัดทำหรือดำเนินการเอง ก็ควรที่จะได้มอบอำนาจให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนจัดทำหรือดำเนินการซึ่งการบริการสาธารณะนั้นจะต้องทำให้ประชาชนอาจจะได้รับประโยชน์โดยตรงหรือโดยอ้อมก็ได้ และเป็นการบริการที่ต้องจัดให้ประชาชนทั่วไปได้รับประโยชน์กันทุกคน และถ้าจะให้เป็นการบริการที่จะเป็นธรรมกับทุกฝ่ายจึงต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎระเบียบ หรือถ้ามอบอำนาจให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนจัดทำหรือดำเนินการก็ควรที่จะออกเป็นกฎหมายกำหนดไว้ให้ชัดเจน (หลวณ ชูเพ็ญ, 2555, หน้า 1-2)

ดังที่ได้กล่าวมาข้างแล้วว่าเมื่อสังคมมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้นกลายเป็นสังคมเชิงอินทรีย์ (Organic Society) ที่ประกอบด้วยสมาชิกที่ความหลากหลายแตกต่างกัน และต้องพึ่งพาอาศัยระหว่างกันและกันมากขึ้นเพื่อความอยู่รอดของตนและสังคมจึงทำให้การบริการสาธารณะ

ต่างๆพลอยมีมากขึ้นตามไปด้วย ทำให้ระบบการจัดบริการมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น และทำให้งานบริการสาธารณะหลายอย่างถูกแปลงไปเป็นการบริการของภาคเอกชนหรือกลายเป็นกิจการเชิงพาณิชย์และเศรษฐกิจ ซึ่งกิจการหรือการบริการที่ถือว่าเป็นการบริการที่ทั่วไปแก่ประชาชนทุกหมู่เหล่านั่นจะต้องมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญสองประการ คือ ประการที่หนึ่งต้องเป็นกิจการที่อยู่ในความอำนาจการหรือการควบคุมของฝ่ายปกครอง หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ ต้องเป็นกิจการที่รัฐหรือฝ่ายปกครองต้องจัดทำให้แก่ประชาชนเพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชน แต่การจัดหาฝ่ายปกครองอาจใช้วิธีการจัดทำเองหรือกิจกรรมบางอย่างอาจต้องใช้เทคโนโลยีในการจัดทำสูงใช้เงินลงทุนสูง รัฐหรือฝ่ายปกครองไม่มีความพร้อมที่จะทำหรือรัฐมีเหตุผลความจำเป็นอย่างอื่นก็อาจมอบให้บุคคลอื่น ซึ่งอาจเป็นหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน หรือองค์การภาคประชาชนเป็นผู้ดำเนินการก็ได้ โดยรัฐหรือฝ่ายปกครองจะเปลี่ยนมาเป็นผู้ควบคุมมาตรฐานของบริการ ซึ่งเป็นการคอยควบคุมความปลอดภัยรวมทั้งควบคุมค่าบริการต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์ตอบแทนมากที่สุดกับทั้งเดือร้อนน้อยที่สุด และประการที่สองจะต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อสาธารณประโยชน์ รวมถึงเพื่อตอบสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนสองประการ คือ ประการแรกที่เป็นความต้องการจะมีชีวิตอยู่อย่างสุขสบาย และประการที่สองที่เป็นความต้องการที่จะอยู่อย่างปลอดภัย (นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2543, หน้า 143)

จากที่นำเสนอมานี้ทำให้ทราบได้ว่าการบริการสาธารณะจะต้องสามารถตอบสนองความต้องการทั้งสองประการดังกล่าวนี้ได้ และรัฐจะต้องให้การบริการสาธารณะเพื่อประชาชนทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน หรือเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนทั่วไปเข้ามาจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน เนื่องจากการบริการสาธารณะเป็นกิจการที่อยู่ในความอำนาจการหรือในความควบคุมของฝ่ายปกครอง ซึ่งการเข้ามาจัดบริการสาธารณะส่วนมากจะเป็นส่วนของรัฐวิสาหกิจ แต่ถ้าเป็นขององค์การภาคเอกชนจึงต้องผ่านกระบวนการอนุญาตจากภาครัฐ เพราะองค์การเอกชนมักจะเข้ามาจัดบริการสาธารณะในกิจการเชิงธุรกิจเพื่อหวังผลประโยชน์ในเชิงกำไร โดยการอนุญาตของรัฐทำได้หลายวิธี ได้แก่ หนึ่งการทำสัญญาจ้างเอกชนให้บริหารงาน ซึ่งอาจเป็นการบริหารงานบริการสาธารณะในเรื่องใดเรื่องหนึ่งทั้งหมดหรือบริหารเฉพาะงาน เช่น จ้างเอกชนให้มาทำความสะอาดสถานที่ราชการ สองการให้เอกชนเช่าทรัพย์สินของรัฐไปดำเนินการ สามการให้สัมปทานแก่เอกชนเหมือนในอดีตกรณีองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยให้สัมปทานการดำเนินการขยายเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ และและการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น ซึ่งสมัยปัจจุบันนี้ประชาชนจึงได้รับบริการสาธารณะบางส่วนจากองค์การเอกชนอยู่บ้างแล้ว (สุรพร เลี่ยนสลาวย, 2554, หน่วยที่ 2, หน้า 5-6,9)

จะเห็นว่าเมื่อก้าวถึงการบริหารจัดการงานบริการสาธารณะ จึงไม่ได้หมายความว่าเฉพาะการบริหารงานบริการสาธารณะในความรับผิดชอบของส่วนราชการแต่เพียงฝ่ายเดียว งานบริการสาธารณะมีหน่วยงานหลายหน่วยงานเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดบริการ ดังนั้นการบริหารงาน

บริการสาธารณะจึงหมายถึงความรู้ทางการบริหารที่สามารถนำไปใช้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการสาธารณะทุกหน่วยงาน ตั้งแต่หน่วยงานที่เป็นส่วนราชการจนถึงหน่วยงานภาคประชาชน ด้วยเหตุนี้ จะเห็นได้ว่าการจัดบริการสาธารณะจำเป็นจะต้องพิจารณาการออกแบบการจัดบริการสาธารณะอย่างเป็นระบบที่ประกอบด้วยปฏิสัมพันธ์ต่างๆ ภายในระบบของการจัดบริการ รวมถึงมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอก ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารภาครัฐสามารถส่งมอบการจัดบริการสาธารณะที่ดีให้แก่ประชาชนได้ตรงกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งจากแนวคิดการบริการแก่ผู้รับบริการตามแนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ดังกล่าวมาทั้งหมดข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การจัดบริการที่ทั่วไปแก่คนทุกหมู่เหล่า ควรที่จะมีหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจจะเป็นของภาครัฐหรือภาคเอกชนดำเนินการส่งต่อบริการให้แก่ประชาชน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวม ซึ่งการจัดบริการที่มีลักษณะเป็นระบบ มีองค์ประกอบที่สำคัญหกประการ คือ หนึ่ง หน่วยงานและบุคคลที่ทำหน้าที่จัดบริการ สอง ปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากร สาม กระบวนการและกิจกรรม สี่ ช่องทางการจัดบริการ ห้า ผลผลิตหรือตัวบริการ และหก ผลกระทบหรือคุณค่าที่มีต่อผู้รับบริการ จึงกล่าวได้ว่าการจัดบริการแก่สาธารณชนมักจะเริ่มต้นจากความจำเป็นและความต้องการของประชาชน ซึ่งความจำเป็นของการจัดบริการโดยทั่วไปแล้วจะเป็นความจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินงานตามกฎหมายหรือเพื่อเหตุผลด้านความมั่นคงของประเทศ เช่น การทำบัตรประชาชน การทำใบอนุญาตขับรถ การจัดเก็บภาษีอากร การเกณฑ์ทหาร การป้องกันภัยพิบัติและสาธารณภัย เป็นต้น หรืออาจเกิดจากความต้องการของประชาชนหรือภาคเอกชน เช่น ความต้องการได้รับบริการในด้านสาธารณสุขไปทั่ว ความต้องการของหน่วยธุรกิจต่างๆ ที่เสนอความต้องการให้แก่รัฐ เป็นต้น (เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์, 2554, หน่วยที่ 1, หน้า 7)

ในขณะที่เดียวกันภาครัฐต้องหันมาทบทวนบทบาทว่าสิ่งใดควรทำเองและสิ่งใดควรปล่อยให้ภาคเอกชนทำ เนื่องจากกิจกรรมของภาครัฐที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีความจำเป็นต่อความเป็นอยู่ของประชาชนและอำนวยความสะดวกต่อสังคม เช่น การศึกษา การสาธารณสุข หรือการจัดบริการด้านสาธารณสุขไปทั่ว หรือสาธารณสุขบริการอื่นใดที่มีความจำเป็น ควรเปิดโอกาสหรือสนับสนุนส่งเสริมให้ภาคเอกชนจัดทำหรือดำเนินการ (ปฐม มณีโรจน์, 2532, หน้า 55-56) แต่อย่างไรก็ตามภาครัฐควรเข้าไปควบคุมการจัดทำหรือดำเนินการต่างๆ เพราะหากปล่อยเสรีแล้วผู้ประกอบการภาคเอกชนอาจผูกขาดในกิจการนั้นๆ หรืออาจเรียกร้องค่าตอบแทนสูงอย่างไม่เป็นธรรม อันจะทำให้ประชาชนในฐานะผู้บริโภคได้รับความเดือดร้อน ดังนั้นภาครัฐจึงควรเข้ามาควบคุมดูแลเพื่อให้ภาคเอกชนรับผิดชอบในการผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพและมีความเป็นธรรมต่อสาธารณชน อีกทั้งควรกำหนดราคาให้ผู้รับบริการมีความสามารถจะรับได้ ซึ่งนอกจากจะเป็นการเสริมสร้างประโยชน์สุขให้กับประชาชนของประเทศแล้ว ยังเป็นการเพิ่มผลผลิตและ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการก่อให้เกิดรายได้ให้กับประเทศในแง่ของการเสียภาษีอากรที่ต้องจ่ายให้แก่รัฐด้วย (เชาว์ โจรนแสง, 2531, หน้า 6)

นอกจากนี้กระแสสังคมสมัยใหม่ ย่อมจะเห็นว่ามนุษย์มีการเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันที่ต้องการความสะดวกสบายในการรับบริการเพื่ออำนวยความสะดวกต่อชีวิตเพิ่มมากขึ้น ซึ่งดำเนินการโดยภาครัฐหรือเปิดโอกาสให้เอกชนดำเนินการย่อมเป็นเรื่องที่ประชาชนมุ่งหวังทั้งนั้น อีกทั้งสังคมสมัยใหม่ภาคประชาชนได้เข้ามาตัดสินใจในการรับบริการสาธารณะทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนและคนที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันด้วย และในการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันของมนุษย์ที่เป็นครอบครัว สังคม หมู่คณะ หน่วยงาน และองค์การดังกล่าว ในช่วงของชีวิตหนึ่งเมื่อบุคคลในครอบครัวหรือคนที่คนรู้จักเกี่ยวข้องกันถึงแก่ความตาย จึงทำให้เกิดภารกิจหรือกิจกรรมที่ควรทำต่อคนตาย นั่นก็คือการจัดงานศพ ซึ่งจะจัดตามขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีอันถูกจัดเป็นพิธีกรรมตามความเชื่อของคนในสังคมไทยและตามความเชื่อที่เป็นพิธีกรรมตามแนวทางของทางศาสนาที่ตนนับถือที่มีความผสมผสานกันและปฏิบัติสืบต่อกันมา ซึ่งขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ จะประกอบไปด้วยรูปแบบขั้นตอนอันเป็นวิธีการที่เป็นลำดับ โดยในปัจจุบันการดำเนินการจัดงานศพ จะมีองค์ประกอบที่ต้องทำในขณะที่มีการตายเกิดขึ้นไปจนถึงวัตถุประสงค์ของการจัดงานศพ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการศพตามแนวทางของกฎหมายรวมถึงการต้องจัดหาสิ่งของที่ต้องใช้ในงานศพอีกทั้งยังมีเรื่องของพิธีกรรมทางศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งในส่วนนี้ย่อมทำให้เกิดมีสินค้าและบริการ โดยในปัจจุบันมีร้านค้าเปิดตัวขึ้นเป็นจำนวนมากในการจัดบริการซึ่งล้วนมีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2549, หน้า 1) ซึ่งภารกิจการจัดสินค้าและบริการเกี่ยวกับการจัดงานศพที่มีค่าใช้จ่ายนี้ควรมีการจัดบริการเพื่อที่ประชาชนจะได้ตัดสินใจรับบริการและยังเปิดให้มีการแข่งขันกันการบริการอย่างถูกต้องในการกำกับดูแลของภาครัฐโดยมีกฎหมายที่ระบุชัดเจนเกี่ยวกับสินค้าและบริการทุกประเภทย่อมจะสามารถทำการเปรียบเทียบระหว่างข้อดีข้อเสีย หรือเปรียบเทียบระหว่างค่าใช้จ่าย และผลประโยชน์ ซึ่งแน่นอนว่าประชาชนจะตัดสินใจเลือกทางเลือกที่มีข้อดีมากกว่าข้อเสีย หรือตนได้ผลประโยชน์มากกว่าค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไป และที่สำคัญหากมีการเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันกันในการจัดหาสินค้าและบริการที่เกี่ยวกับการจัดพิธีกรรมงานศพแก่ประชาชนมากขึ้นเท่าใด ผลที่เกิดขึ้นจะทำให้ประชาชนมีทางเลือกมากขึ้นเท่านั้น กล่าวคือเมื่อไม่พึงพอใจต่อการใช้บริการใด ก็หยุดไปขอรับบริการนั้น และไปขอรับบริการจากหน่วยงานอื่นแทน (เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์, 2554, หน่วยที่ 1, หน้า 15 –19)

การที่นำเอาแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่เกี่ยวกับการจัดบริการแก่ประชาชนมาประยุกต์ใช้ในพิธีกรรมงานศพ โดยการเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้าดำเนินการจัดบริการในพิธีกรรมงานศพที่เป็นเรื่องของสินค้าและบริการนั้น ย่อมจะเป็นการเพิ่มการจัดบริการอันจะเป็นประโยชน์สำหรับประชาชนที่มีรายได้น้อย หรือผู้ที่ทำตามความประสงค์พินัยกรรมของผู้ตายที่อาจจะไม่ต้องการให้จัดพิธีกรรมงานศพแบบสิ้นค่าใช้จ่ายมาก หรือบางกรณีผู้ตายเป็นคนที่ไม่

ญาติ หรือผู้ตายเป็นบุคคลที่บริจาคร่างกายให้กับภาครัฐเพื่อการศึกษาหรืออาจจะเป็นศพของชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยแล้วเสียชีวิตหรืออาจจะเป็นศพของประชาชนทั่วไป ซึ่งการจัดบริการพิธีกรรมงานศพโดยการเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนได้ดำเนินการในพิธีกรรมงานศพที่จะเป็นการบริการนี้จะทำหลังจากดำเนินการตามกฎหมายเรียบร้อยแล้ว และถึงแม้ว่าในสังคมไทยจะมีการจัดพิธีกรรมงานศพจนถึงขั้นตอนการฃาปนกิจตามฃาปนสถานของวัดต่างๆ เป็นจำนวนมากก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาถึงสังคมยุคโลกาภิวัตน์ย่อมจะเห็นว่าประชาชนมีความต้องการรับบริการบริการที่หลากหลายมากขึ้นตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจึงทำให้มีความต้องการเข้าถึงการจัดบริการที่มีความสะดวกเรียบง่ายและเหมาะสมกับความต้องการของตนเอง อีกทั้งสังคมสมัยใหม่จะเห็นว่าประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจในการรับบริการด้วยตนเอง ดังนั้นการให้บริการแก่ประชาชนในพิธีกรรมงานศพด้วยการเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามาจัดทำหรือดำเนินการจัดบริการในพิธีกรรมงานศพที่เป็นเรื่องของสินค้าและบริการนั้น จะต้องตั้งอยู่ในบริบทตามองค์ประกอบทางพิธีกรรมของคนในสังคมไทยที่มีการจัดงานศพตามความเชื่อที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาไม่ว่าจะเป็นพิธีกรรมแบบท้องถิ่นหรือแม้แต่พิธีกรรมที่เป็นความเชื่อตามแนวทางของพระพุทธศาสนาเป็นหลักก่อน เพื่อไม่ให้กระทบความรู้สึกของคนที่ยังเคยชินอยู่กับขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีพิธีกรรมต่างๆ ที่ได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาและเพื่อหลีกเลี่ยงการไม่เห็นด้วยของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีอยู่ก่อน แต่ถ้าวัยยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไปก็อาจจะมีการทำแบบที่ไม่ต้องสนใจขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีพิธีกรรมต่างๆ ก็ย่อมจะทำได้

อย่างไรก็ตามการวิจัยนี้เป็นจุดเริ่มต้นก้าวแรกที่มีการถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องโดยตรงและบางกลุ่มตัวอย่างที่มีผลประโยชน์ได้ทำมานานแล้ว จึงจะต้องนำเสนอแนวคิดแบบสุภาพนุ่มนวลให้เป็นที่พอจะยอมรับและร่วมมือในการให้ความคิดเห็นได้ ซึ่งหากว่าการนำแนวคิดการบริการแก่ผู้รับบริการตามแนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่มาประยุกต์ใช้โดยเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการในสินค้าและบริการพิธีกรรมงานศพทำได้หรือประชาชนทั้งหลายให้ความสนใจและเห็นด้วยเป็นจำนวนมาก ย่อมจะเป็นการบริการที่ทันสมัยและส่งผลประโยชน์โดยตรงต่อประชาชนผู้รับบริการและอำนวยผลประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมดังกล่าวมาแล้วนั้น

การวิจัยนี้ต้องการนำเอาแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่เกี่ยวกับการจัดบริการแก่ประชาชนมาประยุกต์ใช้ในพิธีกรรมงานศพโดยการเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนได้ดำเนินการจัดบริการในพิธีกรรมงานศพที่เป็นเรื่องของสินค้าและบริการ ซึ่งเป็นการนำเสนอรูปแบบใหม่ (New Model /Approach) เพื่อจะเป็นการเพิ่มการจัดบริการที่จะเป็นทางเลือกใหม่สำหรับประชาชน อีกทั้งเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในสังคมสมัยใหม่อีกด้วย เมื่อจะกล่าวเพื่อให้เห็นภาพสักเล็กน้อยสำหรับการดำเนินการภารกิจเกี่ยวกับการจัดการพิธีกรรมงานศพ โดยการเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนได้ดำเนินการจัดบริการนั้น จะมีการคำนึงถึงการจัดทำในสถานที่อันเหมาะสม เพื่อจะ

ไม่ให้เกิดมลภาวะขึ้นกับชุมชน และยังสนับสนุนการจัดบริการพิธีกรรมที่เป็นความเชื่อตามแนวทางของศาสนาซึ่งเป็นความต้องการของผู้เป็นเจ้าของที่ขอรับบริการโดยการทำพิธีกรรมทางศาสนาให้สามารถเลือกการจัดบริการได้ตามความต้องการของผู้ที่เป็นเจ้าของงาน ซึ่งการเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนได้ดำเนินการจัดบริการยังจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานของรัฐที่มีภารกิจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการศพด้วย ดังนั้นการให้ภาคเอกชนเข้ามาดำเนินการจัดบริการในพิธีกรรมงานศพที่เป็นเรื่องของสินค้าและบริการนั้นจะเกิดประโยชน์ทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ทั้งนี้รัฐจะทำหน้าที่ในการกำกับดูแล (Regulator) ด้วยการออกกฎหมายใหม่ รวมถึงอาจจะต้องมีการจัดหน่วยงานภาครัฐเข้าควบคุมดูแล ซึ่งเป็นไปตามการประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการที่เกิดจากความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงเป็นการให้บริการที่จะเป็นการเพิ่มการบริการทางเลือกใหม่สำหรับประชาชนด้วย

ดังนั้นการวิจัยนี้จึงต้องการศึกษาวิเคราะห์ถึงการประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการพิธีกรรมงานศพ ซึ่งจะได้นำเสนอรายละเอียดเป็นลำดับต่อไป

1.2 คำถามในการศึกษาวิจัย

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นคำถามในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็น 3 ข้อ ดังนี้

1. การจัดการศพและพิธีกรรมงานศพในปัจจุบันมีลักษณะเป็นอย่างไร
2. การประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ต่อความเป็นไปได้ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการการจัดพิธีกรรมงานศพมีระดับมากน้อยเพียงใด
3. มีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อความสำเร็จในการประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการพิธีกรรมงานศพ

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

จากประเด็นคำถามในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ 3 ดังนี้

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์การจัดการศพและพิธีกรรมงานศพในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์การประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการพิธีกรรมงานศพ

3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการพิธีกรรมงานศพ

1.4 กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

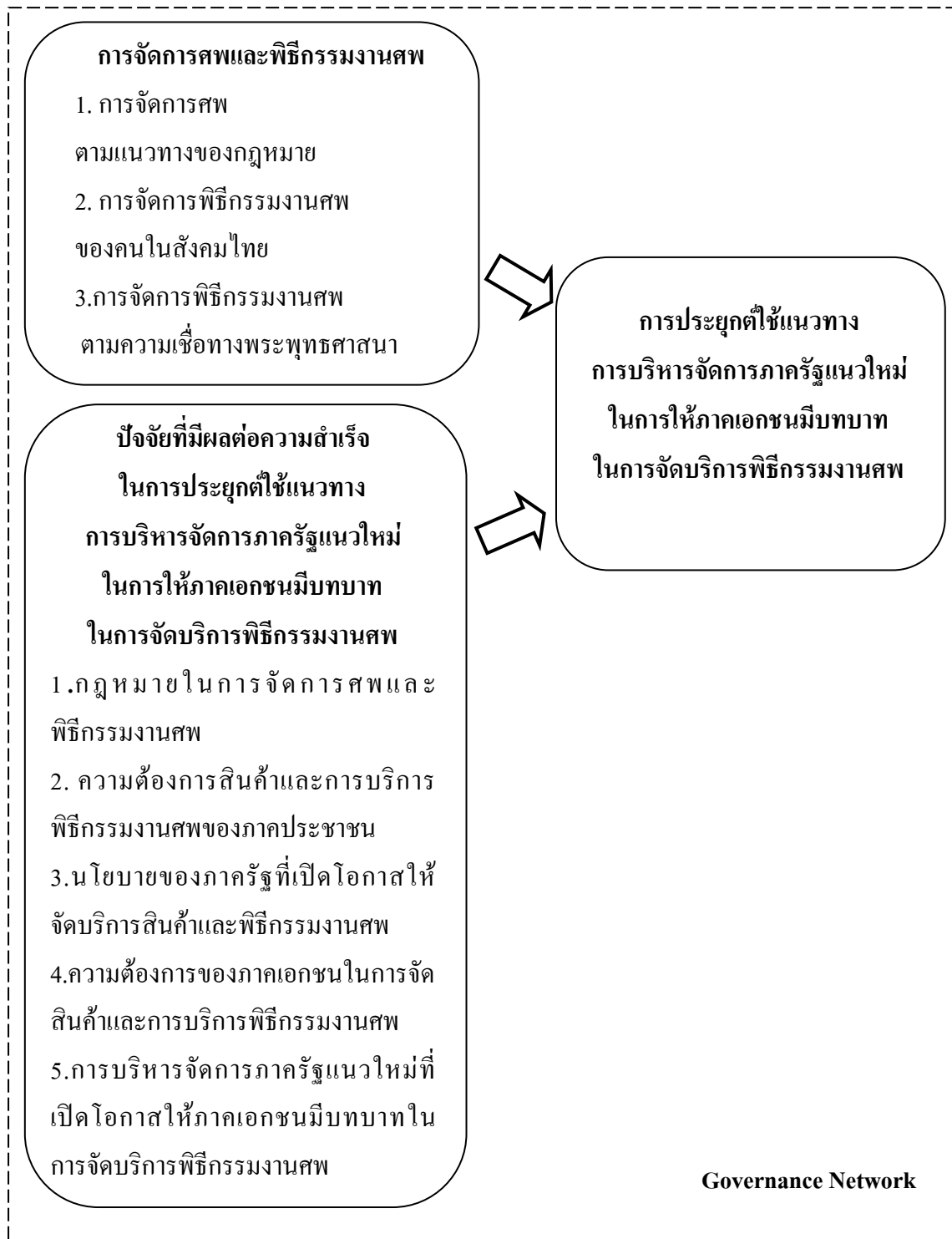
การศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการพิธีกรรมงานศพ” ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการเกี่ยวกับการจัดการศพและพิธีกรรมงานศพ ที่เมื่อศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์แล้วมีโครงสร้างที่เป็นตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ 1) การจัดการศพและพิธีกรรมงานศพ 1.1 การจัดการศพตามแนวทางของกฎหมาย 1.2 การจัดการพิธีกรรมงานศพในสังคมไทย และ 1.3 การจัดการพิธีกรรมงานศพตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนา และ 2. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการพิธีกรรมงานศพ ประกอบด้วย กฎหมาย ความต้องการของภาคประชาชน ความต้องการของภาครัฐ และการบริหารจัดการแนวใหม่ที่เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาท ในแง่ดังกล่าวนี้ได้ประมวลวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ด้วยการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ได้จากหลายแหล่งด้วยกัน ได้แก่ พจนานุกรม วารสาร หนังสือ ตำรา รายงานการวิจัย และสื่อสิ่งพิมพ์ทุกรูปแบบ เพื่อให้มีความเฉพาะเจาะจงและมีความชัดเจน พร้อมกันนั้นเพื่อให้ตัวแปรที่ศึกษาแต่ละตัวมีขอบเขตที่กว้างขวางจนเกินไปด้วย

จากนั้นจึงนำแนวคิดการบริการแก่ผู้รับบริการตามแนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่มาประยุกต์ใช้โดยเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการในสินค้าและบริการพิธีกรรมงานศพ ที่เป็นตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ 1) การประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการพิธีกรรมงานศพ 1.1 การประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการการจัดการศพตามแนวทางของกฎหมาย 1.2 การประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการการจัดการพิธีกรรมงานศพในสังคมไทย และ 1.3 การประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการการจัดการพิธีกรรมงานศพตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนา

โดยตามที่กล่าวมานี้มีตัวแปร ที่จะถูกนำมาใช้เป็นองค์ประกอบเพื่อการศึกษาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการพิธีกรรมงานศพโดยการประยุกต์ใช้ตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย แสดงได้ตามภาพประกอบที่ 1.1 ดังนี้

ตัวแปรอิสระ
(Independent Variables)

ตัวแปรตาม
(Dependent Variables)

ภาพประกอบที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

จากกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานในการศึกษาวิจัย ดังนี้

1) มีความคิดเห็นในระดับที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการจัดการศพและพิธีกรรมงานศพในปัจจุบัน รวมถึงระดับความคิดเห็นที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ต่อความเป็นไปได้ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการพิธีกรรมงานศพ

2) มีระดับความคิดเห็นซึ่งเป็นค่าน้ำหนักของตัวแปรที่แตกต่างกันที่จะมีผลต่อการประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการพิธีกรรมงานศพ

3) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการพิธีกรรมงานศพ ประกอบด้วย กฎหมายในการจัดการศพและพิธีกรรมงานศพ ความต้องการสินค้าและการบริการของภาคประชาชน นโยบายของภาครัฐที่เปิดโอกาสให้จัดบริการสินค้าและพิธีกรรมงานศพ ความต้องการของภาคเอกชนในการจัดสินค้าและการบริการ และการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการพิธีกรรมงานศพ

1.5 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการพิธีกรรมงานศพ” ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยซึ่งประกอบด้วยขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ขอบเขตด้านตัวแปร ขอบเขตด้านพื้นที่และขอบเขตด้านระยะเวลาไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา หรือการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยมุ่งประเด็นศึกษาเกี่ยวกับ 1) แนวคิดเกี่ยวกับจัดการภาครัฐแนวใหม่ 2) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารปกครอง 3) แนวคิดเกี่ยวกับการบริการ และ 4) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศพและพิธีกรรมงานศพตามความเชื่อของคนในสังคมไทยรวมถึงการจัดการพิธีกรรมงานศพตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนา

อีกทั้งเพื่อให้การเสนอแนะมีความชัดเจนมากขึ้นจึงได้นำเอาแนวคิด SWOT คือ จุดแข็งหรือจุดเด่น (Strength-S) จุดอ่อนหรือจุดด้อย (Weaknesses-W) โอกาส (Opportunities -O) และ อุปสรรคหรือภัยคุกคาม (Threats -T) ซึ่งเป็นการจัดการสมัยใหม่ (Modern Management) มาปรับประยุกต์ใช้เพื่อให้มีความเหมาะสมกับเรื่องที่ศึกษาด้วย

2. ขอบเขตด้านประชากรผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ แบ่งออกเป็น 1) การวิจัยเชิงปริมาณ กำหนดประชากรเป้าหมาย ได้แก่ 1) ตัวแทนกรรมการสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ภาครัฐแห่งประเทศไทย 76 สมาคมในเขตกรุงเทพและปริมณฑล 2) ตัวแทนพระภิกษุระดับผู้บริหารวัดที่เป็นคณะสงฆ์ซึ่ง

ขึ้นตรงกับเจ้าคณะใหญ่หนกลางในเขตกรุงเทพและปริมณฑลจำนวน 86 รูป และ 3) ตัวแทนเจ้าภาพงานศพทั่วไป ที่ตั้งศพตามวัดในกรุงเทพและปริมณฑล โดยได้ข้อมูลจากสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ภาครัฐ จำนวน 88 เจ้าภาพ/คน 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการสัมภาษณ์ผู้บริหารร้านค้าหรือเจ้าของกิจการที่ดำเนินการเกี่ยวกับการบริการสินค้าและการบริการพิธีกรรมงานศพ จำนวน 13 ร้านค้า/คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร การวิจัยครั้งนี้ มีตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ 1. การบริหารจัดการศพและพิธีกรรมงานศพ ได้แก่ 1.1 การจัดการศพตามแนวทางของกฎหมาย 1.2 การจัดการพิธีกรรมงานศพในสังคมไทย และ 1.3 การจัดการพิธีกรรมงานศพตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนา และ 2. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการพิธีกรรมงานศพ ประกอบด้วย กฎหมาย ความต้องการของภาคประชาชน ความต้องการของภาครัฐ ความต้องการของภาคเอกชน และการบริหารจัดการสมัยใหม่ที่เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาท

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ 1. การประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการพิธีกรรมงานศพ 1.1 การประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการการจัดการศพตามแนวทางของกฎหมาย 1.2 การประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการการจัดการพิธีกรรมงานศพในสังคมไทย และ 1.3 การประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการการจัดการพิธีกรรมงานศพตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนา

1.6 ข้อจำกัดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการพิธีกรรมงานศพเท่านั้น โดยที่การเก็บข้อมูลตั้งอยู่ในบริบทตามองค์ประกอบทางพิธีกรรมของคนในสังคมไทยที่มีการจัดงานศพตามความเชื่อที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาไม่ว่าจะเป็นพิธีกรรมแบบท้องถิ่นหรือ แม้แต่พิธีกรรมที่เป็นความเชื่อตามแนวทางของพระพุทธศาสนาเป็นหลักก่อน เพื่อไม่ให้กระทบกระเทือนความรู้สึกของคนที่ยังเคยชินอยู่กับขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีพิธีกรรมต่างๆที่ได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาและเพื่อหลีกเลี่ยงการไม่เห็นด้วยของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีอยู่ก่อน ดังนั้นจึงได้พิจารณาในการนำเสนอแนวคิดแบบสุภาพนุ่มนวลให้เป็นที่ยอมรับและร่วมมือในการให้ความคิดเห็นได้

1.7 วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยประเภทการวิจัยเชิงบรรยายหรือเชิงพรรณนา (Description Research) ที่ยึดระเบียบวิธีวิจัยเป็นเกณฑ์ ซึ่งเป็นการวิจัยเพื่อค้นหาข้อเท็จจริงในสภาพการณ์หรือภาวะการณ์ของสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันที่จะทำการสำรวจหรือหาความสัมพันธ์ต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องของความเชื่อ ความคิดเห็น และเจตคติ ซึ่งลักษณะของการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผสมผสานกัน โดยแหล่งข้อมูลที่ได้แบ่งออกเป็น 2 คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ที่ได้ข้อมูลจากการดำเนินการออกแบบสอบถามตัวแทนกรรมการสมาคมของสมาคมอาปนกิจสงเคราะห์แห่งประเทศไทย พระภิกษุระดับผู้บริหารวัด และเจ้าภาพงานศพทั่วไป รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้บริหารกิจการร้านค้าเกี่ยวกับสินค้าและการบริการพิธีกรรมงานศพ ซึ่งเป็นผู้รับทราบและเข้าใจปัญหาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการวิจัยแบบสำรวจจากตัวอย่าง (Sample survey research) และ ส่วนที่ 2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary research) ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยการศึกษาวิเคราะห์จากข้อมูลที่เป็นเอกสาร และตำราวิชาการต่างๆ ซึ่งจากประโยชน์หรือความต้องการที่จะได้รับจากการวิจัยนี้ จะเป็นการวิจัยพื้นฐาน (Basic research) หรือการวิจัยบริสุทธิ์ (Pure research) หรือการวิจัยเชิงทฤษฎี (Theoretical research) เป็นการวิจัยที่เสาะแสวงหาความรู้ใหม่ เพื่อนำแนวคิดทฤษฎีมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการวิจัยซึ่งจะเป็นเพิ่มพูนความรู้ต่างๆ ให้กว้างขวางสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการพิธีกรรมงานศพ” เป็นการศึกษาที่จะเน้นเรื่องแนวคิด แนวทางการประยุกต์ใช้ ความเป็นไปได้ ในการให้เอกชนเข้ามามีบทบาทในการบริการสินค้าและการบริการพิธีกรรมงานศพ เพื่อที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ข้างต้น ซึ่งการศึกษาจะมีวิธีการศึกษาและการรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ แนวคิดเกี่ยวกับการบริการ และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการพิธีกรรมงานศพ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ทั้ง 3 ข้อ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นนี้ จะเป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยแบบสำรวจจากตัวอย่าง (Sample survey research) ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยจะได้จาก

1. หอสมุดแห่งชาติ/ห้องสมุด/ศูนย์วิทยบริการของสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่มีการเรียนการสอนด้านการบริหารจัดการ
2. การติดต่อขอข้อมูลโดยตรงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาวิจัย

3. การออกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างและแบบสัมภาษณ์ต่อผู้ที่ให้ข้อมูลสำคัญตามที่กำหนดไว้ในขอบเขตของการศึกษาวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยตามขั้นตอนที่ 1

ขั้นตอนที่ 3 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ เป็นการนำผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนที่ 2 และขั้นตอนที่ 3

ขั้นตอนที่ 4 เสนอผลการศึกษาวิจัย และ

ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงแก้ไขและนำเสนอวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษาวิจัย “การประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการพิธีกรรมงานศพ” คาดว่าจะได้ประโยชน์ 3 ข้อ ดังนี้

1) การทราบถึงองค์ประกอบหรือปัจจัยต่างๆ ที่มีต่อการประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ต่อความเป็นไปได้ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการเกี่ยวกับการจัดการศพรวมถึงการจัดบริการสินค้าและการบริการพิธีกรรมงานศพ

2) การทราบถึงองค์ประกอบหรือปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จที่มีต่อการประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการการจัดพิธีกรรมงานศพ และการทำให้ทราบลำดับความสำคัญของแต่ละปัจจัยดังกล่าวมีที่แตกต่างกันในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการเกี่ยวกับการจัดการศพรวมถึงการจัดบริการสินค้าและการบริการพิธีกรรมงานศพ

3) ผลการศึกษาวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการเสนอแนะการประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทเพิ่มขึ้นในการจัดบริการเกี่ยวกับการจัดการศพรวมถึงการจัดบริการสินค้าและการบริการพิธีกรรมงานศพ

1.9 นิยามศัพท์

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการพิธีกรรมงานศพ” มีนิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนี้ ดังนี้

1) การประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการพิธีกรรมงานศพ หมายถึง การนำแนวคิดการบริการแก่ผู้รับบริการตามแนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่มาประยุกต์ใช้โดยเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการในสินค้าและการบริการพิธีกรรมงานศพ

2) การประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการการจัดการศพตามแนวทางของกฎหมาย หมายถึง การนำแนวคิดการบริการแก่ผู้รับบริการตามแนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่มาประยุกต์ใช้โดยเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการในการจัดการศพตามพระราชบัญญัติ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการจัดการศพ

3) การประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการการจัดการพิธีกรรมงานศพของคนในสังคมไทย หมายถึง การนำแนวคิดการบริการแก่ผู้รับบริการตามแนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่มาประยุกต์ใช้โดยเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการในสินค้าและการบริการพิธีกรรมงานศพตามจารีตประเพณีของคนในสังคมไทย

4) การประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการการจัดการพิธีกรรมงานศพตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนา หมายถึง การนำแนวคิดการบริการแก่ผู้รับบริการตามแนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่มาประยุกต์ใช้โดยเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการในสินค้าและการบริการพิธีกรรมงานศพตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนา

5) การจัดการศพและพิธีกรรมงานศพ หมายถึง การดำเนินการตามลำดับขั้นตอนวิธีการตามแนวทางที่กำหนดให้ทำเกี่ยวกับคนตาย หรือควรทำต่อคนตาย ซึ่งประกอบด้วยการจัดการศพตามแนวทางของกฎหมาย การจัดการศพของคนในสังคมไทย และการจัดการศพตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนา

6) การจัดการศพตามแนวทางของกฎหมาย หมายถึง การดำเนินการตามลำดับขั้นตอนวิธีการตามแนวทางของพระราชบัญญัติ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่กำหนดให้ทำเกี่ยวกับคนตาย

7) การจัดการพิธีกรรมงานศพของคนในสังคมไทย หมายถึง การดำเนินการตามลำดับขั้นตอนวิธีการที่ทำสืบต่อกันมาตามความเชื่อของคนในสังคมไทยเกี่ยวกับคนตาย

8) การจัดการพิธีกรรมงานศพตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนา หมายถึง การดำเนินการตามลำดับขั้นตอนวิธีการทำตามแนวทางความเชื่อทางพระพุทธศาสนาที่คนในสังคมไทยทำเพื่อคนตาย

9) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการพิธีกรรมงานศพ หมายถึง ส่วนประกอบที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำแนวคิดการบริการแก่ผู้รับบริการตามแนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่มาประยุกต์ใช้โดยเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดบริการในสินค้าและการบริการพิธีกรรมงานศพ ซึ่งประกอบด้วย กฎหมายในการจัดการศพและพิธีกรรมงานศพ ความต้องการสินค้าและการบริการพิธีกรรมงานศพของภาคประชาชน นโยบายของภาครัฐที่เปิดโอกาสให้

จัดบริการสินค้าและพิธีกรรมงานศพ ความต้องการของภาคเอกชนในการจัดสินค้าและการบริการ พิธีกรรมงานศพ และการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาท

10) กฎหมายในการจัดการศพและพิธีกรรมงานศพ หมายถึงการตราพระราชบัญญัติ กฎระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อการดำเนินการตามลำดับขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดให้ทำเกี่ยวกับคนตาย รวมถึงการกำหนดระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับสินค้าและการบริการไว้อย่างครบถ้วนด้วย

11) ความต้องการสินค้าและการบริการพิธีกรรมงานศพของภาคประชาชน หมายถึงสินค้า และการบริการพิธีกรรมงานศพที่คนยังมีชีวิตอยู่จะต้องจัดหาหรือดำเนินการให้กับคนที่ตายแล้วใน ขณะที่มีการจัดตั้งศพบำเพ็ญกุศล

12) นโยบายของภาครัฐที่เปิดโอกาสให้จัดบริการสินค้าและพิธีกรรมงานศพ หมายถึง การกิจการจาดสินค้าและการบริการพิธีกรรมงานศพที่ภาครัฐเปิดโอกาสให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการ

13) ความต้องการของภาคเอกชนในการจัดสินค้าและการบริการพิธีกรรมงานศพ หมายถึง การที่ภาคเอกชนมีความต้องการในการมีสิทธิตัดสินใจดำเนินการจัดสินค้าและการบริการพิธีกรรม งานศพ

14) การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการ จัดบริการพิธีกรรมงานศพ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามาดำเนินการภารกิจหรือ กิจการที่เป็นการจัดสินค้าและการบริการพิธีกรรมงานศพเพื่อการบริการประชาชนตามแนวทางของ การจัดการภาครัฐแนวใหม่ ทั้งนี้เมื่อมีการจัดบริการโดยเอกชนในประเด็นดังกล่าวแล้วจากนั้น ภาครัฐจึงมีบทบาทในการเป็นผู้ควบคุม (Regulator) ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจใน การบริการ

15) การแจ้งตาย หมายถึง การแจ้งเรื่องการตาย ตามพระราชบัญญัติทะเบียนราษฎรที่ กำหนดว่า ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้ประสบเหตุจะต้องแจ้งภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่มีการตายหรือ เวลาที่พบศพ

16) การขอใบมรณบัตร หมายถึง การที่ผู้แจ้งนำสำเนาทะเบียนบ้าน บัตรประชาชนหรือ บัตรประจำตัวของผู้แจ้ง และผู้ตายไปแจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ซึ่งผู้นั้นตาย หากตายนอกเขต เทศบาลให้แจ้งต่อนายทะเบียนตำบล ในเขตกรุงเทพฯ แจ้งต่อนายเขต ณ ที่ว่าการเขต

17) การขอน้ำหลวงอาบศพ หมายถึงการที่ผู้เกี่ยวข้องขอพระราชทานน้ำอาบศพโดยที่ผู้ตาย เป็นข้าราชการชั้นสัญญาบัตร หรือเป็นผู้สมควรได้รับพระราชทานน้ำอาบศพได้

18) การขอโกศพระราชทาน หมายถึงการที่ผู้เกี่ยวข้องขอรับพระราชทานโกศ ในกรณีที่ ผู้ตายได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ชั้นสายสะพาย หรือเป็นผู้สมควรได้รับพระราชทาน โกศได้

19) การขอพระราชทานเพลิงศพ หมายถึง การที่ผู้เกี่ยวข้องขอพระราชทานน้ำอาบศพหาก ผู้ตายเป็นข้าราชการชั้นสัญญาบัตร หรือเป็นผู้สมควรได้รับการพระราชทานเพลิงศพได้

20) การบอกทางให้ผู้ที่ไม่รู้ทิศทาง หมายถึงญาติมิตรหรือผู้ที่ทำการรักษาพยาบาลพิจารณาเห็นว่าผู้ป่วยไม่มีทางรอดหรือจวนจะหมดลมหายใจ จึงคอยเตือนให้ผู้ป่วยระลึกถึงพระพุทธคุณ หรือการบอกให้ระลึกถึงพระรัตนตรัย หรือคุณงามความดีเพื่อไปสู่สุคติ บางทีนิมนต์พระสงฆ์หรือตั้งพระพุทธรูปไว้ใกล้ๆ แล้วบอกผู้ป่วยหนักให้ระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย ซึ่งภริยา สามี บุตร และหลาน ไม่ควรร้องไห้หรือแสดงอาการเศร้าโศกให้ผู้ป่วยเห็น เพราะจะทำให้ผู้ป่วยเกิดการกังวลและตายอย่างมีห้วง

21) การอาบน้ำแต่งตัวศพ หมายถึง การชำระร่างกายของผู้ตายให้สะอาด จากนั้นแต่งกายศพเรียบร้อยด้วยเสื้อผ้าของผู้ตายเอง โดยมากแต่งตัวศพธรรมดา หวีผม ผัดหน้าทาแป้งให้ ซึ่งบางที่การอาบน้ำศพนี้ถือว่าเป็นเรื่องของลูกหลานและคนในบ้านเท่านั้น

22) การรดน้ำศพ หมายถึง การยกศพที่อาบน้ำแต่งตัวศพเสร็จก็ขึ้นนอนบนเตียง เอามือขวาของศพยื่นออกไปนอกเตียง ใช้หมอนใบเล็กๆ รองศีรษะโดยหันไปทางทิศตะวันตก คลุมศพด้วยผ้า และมีภาชนะเพื่อรองน้ำ ซึ่งน้ำที่ใช้รดน้ำศพโดยมากใช้น้ำอบไทยผสมน้ำพอกธรรมดาที่มีศพเพื่อขอขมาศพที่เคยได้ล่วงเกินซึ่งกันและกันมาก่อน โดยมีเจตนาหรือไม่ก็ตาม ซึ่งลูกหลานในฐานะเจ้าภาพนั่งใกล้ศพ เพื่อต้อนรับคนที่มาร่วมพิธี

23) การมัดศพ หมายถึงการมัดศพด้วยขาว สายสิญจน์หรือด้ายดิบมัด 3 เปลาะ คือที่คอ มือ และเท้า เรียกการมัดศพในลักษณะนี้ว่าการมัดตราสัง

24) การใส่เงินเหรียญในปากศพ หมายถึงการนำเงินเหรียญบาทหรือเหรียญสลึงใส่ปากศพ เพราะเชื่อว่าเป็นค่าเดินทางไปสวรรค์และเป็นค่าเสบียงอาหารแก่ผู้ตาย หรือนำไปใช้ในเมืองผี แต่ถ้าผู้ตายเป็นผู้มีฐานะอาจใช้ของมีค่า เช่น ทองคำ โดยห่อใส่ผ้า มีเชือกผูกให้พ้นปาก แต่เวลาเผาจได้ดึงออกมาได้ เพราะคนตายแล้วเอาไปไม่ได้

25) การจัดตั้งศพ หมายถึง การจัดตั้งศพเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่วัดหรือที่บ้านก็ได้ ในบางท้องถิ่นจัดงานศพในตอนแรกที่บ้าน ได้แก่ พิธีอาบน้ำศพ การตั้งศพ และการสวดพระอภิธรรม แล้วจึงเคลื่อนศพจากบ้านไปฝากหรือเผาที่วัดหรือที่ป่าช้าของหมู่บ้าน

26) การบรรจุศพในโลง หมายถึงการนำศพที่มีการอาบน้ำทำความสะอาดศพและแต่งกายศพด้วยเสื้อผ้าให้เรียบร้อยแล้วบรรจุลงในโลง

27) การตามไฟหน้าศพ หมายถึงการจุดตามไฟไว้ทางปลายเท้าศพ บางกลุ่มวางไว้ที่ด้านศีรษะของศพ รวมทั้งมีหม้อไฟนำศพด้วย ซึ่งแต่เดิมมาใช้กะลามะพร้าวพร้อมทั้งเนื้อด้วยซี่หนึ่งและเอาน้ำมันมะพร้าวใส่ ใช้รมทองเหลืองร้อยด้ายดิบเป็นไส้ลอยในน้ำมันมะพร้าว แต่ในกรุงเทพฯ มักใช้ขามแทนกะลามะพร้าวบ้าง ตามด้วยตะเกียงลานบ้าง เชื่อกันว่าเทียนหรือไฟใช้สำหรับติดต่อกับอำนาจที่มองไม่เห็นได้ รวมทั้งช่วยส่องทาง หรือชี้ทางให้แก่วิญญาณของผู้ตายอีกด้วย

28) การจัดอาหารเช่นศพ หมายถึง การจัดหาข้าวน้ำใส่สำหรับมาตั้งไว้ข้างโลงวันละสองเวลา คือเช้าและเย็นเป็นการเช่นศพ โดยตั้งอาหารเช่นราวข้าว โมงหนึ่งจึงยกกลับ ซึ่งการเช่นศพนี้ถือ

ว่า “สิ่งใดมีอยู่ก็ย่อมคงอยู่ และจะมีอยู่ต่อไป” ผู้ตายขณะเป็นเคยกินอย่างใด เมื่อตายไปก็ต้องกินอย่างนั้น เครื่องเช่นต่างๆ ที่จัดให้กับผู้ตายระหว่างตั้งศพ เช่น อาหารคาว หวาน และเครื่องดื่ม เป็นต้น

29) การเคาะโลงศพ หมายถึงการเคาะโลงศพ โดยนิยมเคาะใน 2 กรณี คือ 1) เคาะข้างโลงบอกคนตายให้รับประทานอาหาร ถ้าผู้ตายเป็นพ่อก็บอกว่า “พอกินข้าว” บอกดังนี้ทุกครั้งไป 2) เคาะข้างโลงบอกคนตายให้ศพรับศีล เช่น “พ่อๆ รับศีล พระสงฆ์ให้ศีลแล้ว”

30) การอยู่เป็นเพื่อนศพ หมายถึง การอยู่เป็นเพื่อนศพในตอนกลางคืนหลังจากที่พระสงฆ์ 4 รูปมาสวดพระอภิธรรมเสร็จแล้ว

31) มหรสพในงานศพ หมายถึง การเล่นหน้าศพเพราะเชื่อว่านอกจากจะสร้างความเพลิดเพลินให้ญาติมิตรแขกหรือที่มาช่วยงานแล้วยังถือว่าทำความบันเทิงให้ผู้ตายด้วย หากเจ้าภาพมีมีฐานะก็จะมีกำนันเทศน์ ละเล่น เช่น การสวดคฤหัสถ์ การเล่นนิทาน ขับรำและการแสดงต่างๆ ต่างกันไปตามท้องถิ่น

32) ดอกไม้และพวงหรีด หมายถึง การจัดดอกไม้ประกอบบริเวณโลงศพศพ และดอกไม้ตกแต่งสถานที่หรือเครื่องใช้ประกอบพิธีศพ รวมถึงดอกไม้จัดที่เป็นหรีดหรือพวงมาลาในงานสวดพระอภิธรรมเพื่อแสดงความเคารพศพ

33) การถ่ายภาพ หมายถึง การบันทึกภาพพิธีกรรม หรือกิจกรรมงานศพ รวมถึงคนที่มาร่วมในงานศพ

34) การจัดเลี้ยงอาหาร หมายถึง การตั้งโรงครัวหรือจัดหาอาหารคาวหวานสำหรับเตรียมทำอาหารไว้เลี้ยงแขกและทำบุญในช่วงที่มีการตั้งศพแล้ว

35) การจัดเลี้ยงของว่าง หมายถึง การจัดหาอาหารรับประทานเล่น ที่มีปริมาณอาหารน้อยกว่าอาหารประจำมือ โดยอาจเป็นน้ำหรืออาหารแห้งมีทั้งคาวและหวาน มีชิ้นเล็กขนาดพอคำหรือจัดใส่กระทงสวยงาม หยิบรับประทานง่าย สะดวกในการจัด เช่น สาकुใส่หมู กระทงทอง บรรจุในกระทงเล็กๆ สำหรับไว้เลี้ยงแขกที่มาร่วมงานศพ

36) การเล่นการพนันในงานศพ หมายถึง การเล่นการพนันโดยเฉพาะอย่างยิ่งเวลากลางคืน และชนิดที่นิยมกันมากคือ ไฮโล เพราะว่าการเล่นไฮโลมิให้เห็นตามงานศพบางท้องถิ่นจนกระทั่งมีการกล่าวว่าเป็นสัญลักษณ์ของงานศพไป

37) การดื่มสุราในงานศพ หมายถึง การดื่มสุราในงานศพ ซึ่งโดยมากมักดื่มในช่วงเวลากลางคืน โดยจะมีมาพร้อมกับการเล่นหน้าศพและการอยู่เป็นเพื่อนศพ

38) ปราสาทประดับศพ หมายถึง การสร้างหรือซื้อปราสาทประดับโลงศพ เพื่อเคลื่อนที่ไปสู่ฌาปนสถานแล้วเผาปราสาทนั้นพร้อมกับศพ เพราะเชื่อว่าปราสาทนั้นจะเป็นวิมานในสวรรค์ให้วิญญาณผู้ตายอาศัย ถ้าไม่ทำปราสาทดังกล่าวแล้วนั้น เทพบุตรเทพธิดาที่เคยเป็นญาติของตนจะไม่มีวิมานอยู่

39) การทำพิธีกึ่งเต็ก หมายถึง การประกอบบุญกุศลตามลัทธิพิธีในพระพุทธศาสนาแห่ง นิกายเถรวาทและจีน เพื่ออุทิศกุศลให้แก่ผู้ตาย ในพิธีจะมีการตั้งโรงพิธีที่จัดไว้เป็นเฉพาะ โดยในโรง พิธีนั้นตั้งโต๊ะบูชาประดิษฐานจากพระพุทธรูปกลางพิธีมณฑล ซึ่งพระสงฆ์เริ่มพิธีกึ่งเต็กตามลำดับ เสร็จแล้วจะมีการเผากระดาษเงินและกระดาษทอง

40) การจัดขนส่งศพ หมายถึงการนำศพไปวัดหรือไปยังสถานที่จัดตั้งศพตามความต้องการ ของเจ้าภาพ ซึ่งในการขนส่งนั้นจะมีพระสงฆ์ถือสายสิญจน์ที่โยงจากศพเป็นผู้นำขบวน โดยมีญาติ มิตรหรือเพื่อนบ้านติดตามไปด้วย

41) การเตรียมที่ฌาปนกิจ หมายถึงก่อนที่จะถึงวันที่จะเผาศพจะต้องมีการเตรียมที่อย่าง น้อยที่สุดคือการตรวจดูความพร้อมในการที่จะฌาปนกิจศพ ในปัจจุบันเจ้าภาพที่เป็นผู้จัดงานศพจะ เผาศพที่ฌาปนสถาน (เมรุ) ของวัด เพราะวัดส่วนมากในเมืองมีเมรุเผาศพ ซึ่งใช้ไฟฟ้าหรือถ่าน สำหรับเผา แต่วัดที่ห่างออกไปในชนบทโดยมากนิยมเผาในป่าช้า โดยหาพื้นมารองเป็นกองแล้ว ปักหลักกันพื้นทลาย แล้วจึงยกศพตั้งบนกองพื้นเพื่อจะได้ทำการเผา

42) การเวียนซ้ายรอบเมรุ หมายถึง การห้ามศพหรือนำขึ้นยานพาหนะที่ใช้ลากศพแล้วเวียน เจริงตะกอนหรือเมรุ 3 รอบ คือเวียนซ้ายแล้วยกศพขึ้นเจริญตะกอน ในเวลาที่เวียนศพนี้ ผู้ที่เป็น ลูกหลานและภรรยาหรือบริวารของผู้ตายทั้งหมด ต้องเดินตามศพเพื่อเป็นการแสดงความเคารพ

43) การวางดอกไม้จันทน์ หมายถึง การวางดอกไม้จันทน์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทางเจ้าภาพจะเตรียม ดอกไม้จันทน์ไว้ให้สำหรับคนที่มาร่วมพิธีฌาปนกิจศพได้ขึ้นไปวางบนเมรุ

39) การใช้น้ำมะพร้าวล้างหน้าศพ หมายถึงการต่อยมะพร้าวให้แตก แล้วใช้น้ำล้างหน้าศพ ถือว่าจะทำให้ดวงวิญญาณบริสุทธิ์จากนั้นจึงจุดไฟเผา

44) การการฌาปนกิจศพ หมายถึงการเผาศพที่เมรุหรือป่าช้า ซึ่งการเผาศพนี้สำหรับ ชาวบ้านทั่วไปที่เผาศพที่ป่าช้า จะนำศพที่บรรจุในโลงไปเผาบนเจริญตะกอนที่ทำขึ้นอย่างเรียบง่าย ในบริเวณชายบ้านที่ห่างไกลจากบ้านเรือนของผู้คน

45) การจุดพลุดอกไม้ไฟ หมายถึงการจุดพลุดอกไม้ไฟ ตะไล เป็นต้น เพราะเชื่อว่าจะเป็น สื่อนำดวงวิญญาณของผู้ตายไปสู่สวรรค์

46) การให้ของที่ระลึก หมายถึงการแจกของสำหรับแจกที่เป็นหนังสือ ผ้าเช็ดหน้า ยาหม หรือสิ่งของสิ่งอื่น ๆ ตามความสะดวก

47) การแปรธาตุเก็บอัฐิ หมายถึง การเก็บเอากระดูกที่เผาแล้วมากองเป็นรูปคนจากนั้นเก็บ กระดูกจากส่วนต่างร่างกาย 6 แห่ง คือ 1) กระดูกกะโหลกศีรษะ 1 ชิ้น 2) กระดูกแขนทั้ง 2 ข้าง 2 ชิ้น 3) กระดูกหน้าอก 1 ชิ้น 4) กระดูกขาทั้ง 2 ข้าง 2 ชิ้น ใส่โกศเอาไปทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ ผู้ตายต่อไป

48) การลอยอังคาร หมายถึงการนำถ้ำอังคารหรือทั้งหมดรวมทั้งอัฐิกระดูกด้วยไปลอยน้ำ หรือฝังดินโดยการลอยถ้ำอังคารและอัฐิจะนำส่วนที่เหลือจากกระดูกบางส่วนที่บรรจุในผอบที่เก็บ

ไว้บูชาที่บ้าน หรือนำไปบรรจุในเจดีย์หรือธาตุที่สร้างเพื่อบรรจุอัฐิในวัด เพื่อทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้เป็นครั้งคราว

49) การไว้ทุกข์ หมายถึงการไว้ทุกข์ที่เป็นการแสดงความอาลัยรักและความเคารพต่อผู้ตาย ตามปกติสามัญชนจะมีการไว้ทุกข์ให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้วตามกำหนดเวลาระยะหนึ่งทั้งนี้แล้วแต่ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ตายกับผู้ที่จะไว้ทุกข์ให้

50) เจ้าหน้าที่จัดการพิธีศพ หมายถึงเจ้าหน้าที่จัดการศพจะดำเนินการพิธีกรรมงานศพซึ่งในกรณีที่เจ้าภาพมอบหมายให้ทางวัดหรือฌาปนสถานขององค์การใดองค์การหนึ่งจัดการ ทางสถานที่ที่ไปติดต่อนั้นจะมีเจ้าหน้าที่ไว้อำนวยความสะดวกแก่ทางเจ้าภาพ

51) การถวายจตุปัจจัยไทยธรรม หมายถึง การเตรียมผ้าบังสุกุล ไว้ถวายพระ 4 ชุด หรืออาจจะมีเครื่องไทยธรรมด้วยก็ได้ โดยหลังจากเมื่อพระสวดพระอภิธรรมแล้ว เจ้าภาพทอดผ้าบังสุกุลและถวายเครื่องไทยธรรม

52) การแจกการ์ดงานศพ หมายถึงการแจ้งข่าวแก่ญาติมิตรของผู้ตาย โดยส่งบัตรกำหนดการไปยังผู้เกี่ยวข้องหรืออาจแจ้งผ่านสื่อมวลชน เช่น วิทยุ หนังสือพิมพ์ ที่จัดบริการในเรื่องนี้

53) การสวดอภิธรรมศพ หมายถึง การนิมนต์พระสงฆ์ 4 รูป มาสวดพระอภิธรรมศพ ซึ่งขึ้นอยู่กับฐานะและความสะดวกของเจ้าภาพ แต่ในบางกรณีที่มีความจำเป็นอย่างอื่น อาจเผาหรือฝังโดยไม่มีการตั้งศพสวดอภิธรรมบำเพ็ญกุศลเลยก็มี

54) การแสดงธรรม หมายถึงการแสดงธรรมก่อนสวดพระอภิธรรมเพื่อจะให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่มาร่วมงาน ซึ่งการเทศน์อาจจะมี 1 กัณฑ์ หรือหลายกัณฑ์ที่สุดแต่เจ้าภาพ และในวันนำศพไปเผานอกจากจะมีการเลี้ยงอาหารเพลพระแล้ว ยังมีการฟังเทศน์ด้วย

55) การทำบุญครบรอบวันตาย หมายถึง การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย อาจจะมีการทำบุญเมื่อครบ 3 วัน หรือ 7 วัน นับจากวันตาย อีกทั้งเมื่อครบ 50 วัน หรือ 100 วัน

56) การบวชหน้าไฟ หมายถึง การที่ลูกหลานของผู้ตายบวชเป็นเณรหรือเป็นพระในวันเผา เรียกว่า บวชหน้าไฟ จะบวชช้านานก็มากน้อยไม่จำกัด ตามปรกติมักเป็น 3 วัน แต่ที่บวชตลอดชีวิตก็มีเป็นการอุทิศส่วนกุศลแก่ผู้ตาย

57) การสวดหน้าไฟ หมายถึง การนิมนต์พระสงฆ์มาสวดพระอภิธรรม 4 รูป อธิบายว่า เพื่อให้เกิดมรณสติ คือนึกว่าเกิดแล้วต้องตายเป็นธรรมดา

58) การทอดผ้าบังสุกุล หมายถึง การทอดผ้าบังสุกุลก่อนถึงเวลาเผาศพ โดยนิยมมีการทอดผ้า 1 ไตร สำหรับผู้เป็นประธานเป็นผู้ทอด เมื่อถึงเวลาเผาศพเจ้าภาพเชิญผ้าไตรมอบผู้เป็นประธานขึ้นทอดผ้า ประธานทอดผ้าแล้วยืนสงบอยู่ ในการทอดผ้าบังสุกุลจะนิมนต์พระมาชักผ้าบังสุกุลด้วย

59) การบังสุกุลแปรอัฐิ หมายถึง การนิมนต์พระสงฆ์ 4 รูป เพื่อบังสุกุลตายครั้งหนึ่งและบังสุกุลเป็นอีกครั้งหนึ่ง ที่กองกระดูกและขี้เถ้าที่เผาแล้วจัดนำมากองเป็นรูปคน คือเมื่อเอากระดูกออกมาจากเชิงตะกอนแล้ว ก็เอาผ้าขาวมาปู แล้วเอากระดูกมาแปรรูปเป็นรูปคน

60) ความเชื่อเรื่องบุญ-บาป หมายถึง ความเชื่อที่ต้องการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย ได้รับประโยชน์สุขในโลกหน้าให้มากที่สุด ซึ่งเป็นผลมาจากความเคารพภักดี และความระลึกถึงด้วยความกตัญญูกตเวที

61) ความเชื่อเรื่องนรก-สวรรค์ หมายถึง ความเชื่อทางพระพุทธศาสนาที่กล่าวถึงการทำบุญอุทิศส่วนกุศลเพื่อให้ผู้ตายได้ขึ้นสวรรค์ และอิทธิพลจากวรรณกรรมที่เนื่องในพุทธศาสนา (ไตรภูมิพระร่วง) ช่วยย้ำความเชื่อในเรื่องจักรวาลที่มีเขาพระสุเมรุเป็นแกนมีสวรรค์ โลกมนุษย์ บาตาลนรก ที่เป็นที่อยู่ของบรรดาสัตว์มีชีวิตต่างๆ ที่มีผลบุญกรรมที่แตกต่างกันจึงเน้นความเชื่อในชาติหน้า และการเกิดใหม่

62) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการแจ้งตาย หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการการแจ้งตาย โดยเป็นผู้รับมอบฉันทะจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ตาย แล้วจึงดำเนินการแจ้งเรื่องการตาย ตามพระราชบัญญัติทะเบียนราษฎร ที่กำหนดว่าผู้เกี่ยวข้องหรือผู้ประสบเหตุจะต้องแจ้งภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่มีการตายหรือเวลาที่พบศพ

63) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการขอใบมรณบัตร หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการการขอใบมรณบัตร โดยเป็นผู้รับมอบฉันทะจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ตาย แล้วจึงทำหน้าที่เป็นผู้แจ้งด้วยการนำสำเนาทะเบียนบ้าน บัตรประชาชนหรือบัตรประจำตัวของผู้แจ้ง และผู้ตายไปแจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ผู้ตาย หากตายนอกเขตเทศบาลให้แจ้งต่อนายทะเบียนตำบล ในเขตกรุงเทพฯ แจ้งต่อนายทะเบียนเขต ณ ที่ว่าการเขต

64) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการขอน้ำหลวงอาบศพ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการการขอน้ำหลวงอาบศพ โดยเป็นผู้รับมอบฉันทะจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ตายแล้วจึงดำเนินการขอพระราชทานน้ำอาบศพสำหรับผู้ตายที่เป็นข้าราชการชั้นสัญญาบัตร หรือเป็นผู้สมควรได้รับพระราชทานน้ำอาบศพได้

65) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการขอโกศพระราชทาน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการการขอโกศพระราชทาน โดยเป็นผู้รับมอบฉันทะจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ตายแล้วจึงดำเนินการขอรับพระราชทานโกศในกรณีผู้ตายได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ชั้นสายสะพายหรือเป็นผู้สมควรได้รับพระราชทานโกศได้

66) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการขอพระราชทานเพลิงศพ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการการขอพระราชทานเพลิงศพ โดยเป็นผู้รับมอบฉันทะจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ตาย แล้วจึงทำหน้าที่เป็นผู้ขอพระราชทานเพลิงศพ โดยที่ผู้ตายเป็นข้าราชการชั้นสัญญาบัตร หรือเป็นผู้สมควรได้รับการพระราชทานเพลิงศพได้

67) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการบอกทางให้ผู้ที่ไม่กล้าตาย หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการนิมนต์พระสงฆ์หรือผู้ที่มีความรู้มาเพื่อการบอกทางให้ผู้ที่ไม่กล้าตาย โดยได้รับการติดต่อจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ตายแล้วจึงดำเนินการนิมนต์

พระสงฆ์เพื่อบอกทางให้ผู้ป่วยระลึกถึงพระพุทธรูป หรือการบอกให้ระลึกถึงพระรัตนตรัย หรือ
คุณงามความดีเพื่อไปสู่สุคติ

68) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการอาบน้ำแต่งตัวศพ หมายถึง การเปิด
โอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการการอาบน้ำแต่งตัวศพ โดยได้รับการติดต่อ
จากผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ตายแล้วจึงดำเนินการชำระร่างกายของผู้ตายให้สะอาดจากนั้นจึงแต่งกาย
ศพให้เรียบร้อย

69) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการรดน้ำศพ หมายถึง การเปิดโอกาสให้
ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการสินค้าที่เป็นอุปกรณ์การรดน้ำศพเพื่อใช้ในการรดน้ำ
ศพได้

70) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการมัดศพ หมายถึง การเปิดโอกาสให้
ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการสินค้าที่เป็นอุปกรณ์การมัดศพเพื่อใช้ในการมัดศพ

71) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการใส่เงินเหรียญในปากศพ หมายถึง การ
เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการสินค้าที่เป็นเงินเหรียญเพื่อใช้ในใส่ใน
ปากศพ

72) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการจัดตั้งศพ หมายถึง การเปิดโอกาสให้
ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการสถานที่จัดตั้งศพ

73) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการโลงบรรจุใส่ศพ หมายถึง การเปิดโอกาสให้
ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการโลงบรรจุใส่ศพ

74) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการตามไฟหน้าศพ หมายถึง การเปิดโอกาส
ให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการสินค้าที่เป็นอุปกรณ์การตามไฟหน้าศพ

75) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการจัดอาหารเช่นศพ หมายถึง การเปิด
โอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการสินค้าที่เป็นอุปกรณ์สำหรับใส่ข้าวและน้ำที่
สำหรับตั้งไว้ข้างโลงศพ

76) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการเคาะโลงศพ หมายถึง การเปิดโอกาสให้
ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการสินค้าที่เป็นหนังสือคู่มือการขึ้นตอนการเคาะโลงศพ
เพื่อใช้ในการการเคาะโลงศพ

77) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการอยู่เป็นเพื่อนศพ หมายถึง การเปิดโอกาส
ให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการการอยู่เป็นเพื่อนศพในตอนกลางคืนหลังจากที่
พระสงฆ์สวดพระอภิธรรมเสร็จแล้ว

78) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการมหรสพในงานศพ หมายถึง การเปิดโอกาส
ให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการการเล่นหน้าศพด้วยการละเล่น เช่น การสวด
คฤหัสถ์ การเล่านิทาน ขับริ และการแสดงต่างๆ

79) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการดอกไม้และพวงหรีด หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการการจัดดอกไม้ประกอบบริเวณโฌงศพ และและดอกไม้ตกแต่งสถานที่หรือเครื่องใช้ประกอบพิธีศพ รวมถึงดอกไม้จัดที่เป็นหรีดหรือพวงมาลาในงานสวดพระอภิธรรมเพื่อแสดงความเคารพศพ

80) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการถ่ายภาพ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการการบันทึกภาพพิธีกรรม หรือกิจกรรมงานศพ รวมถึงคนที่มาร่วมในงานศพ

81) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการจัดเลี้ยงอาหาร หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการเตรียมอาหารไว้เลี้ยงแขกและทำบุญถวายพระสงฆ์

82) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการจัดเลี้ยงของว่าง หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการการเตรียมอาหารรับประทานเล่นที่มีปริมาณอาหารน้อยกว่าอาหารประจำมือ ซึ่งเป็นน้ำหรืออาหารแห้งมีทั้งคาวและหวานมีชิ้นเล็กขนาดพอคำ

83) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการเล่นการพนันในงานศพ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการขออนุญาตเล่นการพนันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการเล่นการพนันในงานศพ

84) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการดื่มสุราในงานศพ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการการขออนุญาตการดื่มสุรากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการดื่มสุราในงานศพ

85) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการทำพิธีงเด็ก หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการสินค้าที่เป็นอุปกรณ์สำหรับทำพิธีงเด็กในงานศพ เช่น กระดาษเงินและกระดาษทอง เป็นต้น

86) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการปราสาทประดับศพ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการปราสาทที่สร้างเป็นวิมานประดับศพ

87) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการจัดขนส่งศพ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการยานพาหนะเพื่อใช้ในการขนส่งศพไปยังที่หมายศพ ซึ่งในการขนส่งนั้นอาจจะมีพระสงฆ์ถือสายสิญจน์ที่โยงจากศพเป็นผู้นำ

88) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการเตรียมที่ฌาปนกิจ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการการเตรียมที่ฌาปนกิจ (สถานที่เผาศพ)

89) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการเวียนซ้ายรอบเมรุ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการยานพาหนะเพื่อนำศพเวียนเชิงตะกอนแล้วจึงยกศพขึ้นเชิงตะกอน

90) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการวางดอกไม้จันทน์ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการดอกไม้จันทน์เพื่อที่เจ้าภาพจะได้ใช้ในพิธีฌาปนกิจศพ ซึ่งคนที่มาร่วมงานจะได้นำขึ้นไปวางบนเมรุ

91) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการใช้น้ำมะพร้าวล้างหน้าศพ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการมะพร้าวเพื่อใช้น้ำล้างหน้าศพ

91) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการฌาปนกิจศพ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการสถานที่สำหรับเผาศพ

92) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการพลุดอกไม้ไฟ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการพลุดอกไม้ไฟ ตะไล เป็นต้น เพื่อใช้ในการจุดพลุดอกไม้ไฟ

93) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการให้ของที่ระลึก หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการสิ่งของที่ระลึกเพื่อใช้ในการให้เป็นของแจกที่ระลึกแก่ผู้ที่มาในวันฌาปนกิจศพ

94) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการแปรธาตุเก็บอัฐิ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการการเก็บกระดูกและจี๊เถาที่เผาสำหรับใช้ในการแปรธาตุที่จะต้องเอามากองเป็นรูปคนในตอนบั้งสุกุลแปรอัฐิ

95) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการการลอยอังคาร หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการนำผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ตายเอากระดูกไปลอยน้ำหลังจากนำบรรจุในผอบเก็บไว้ที่บ้านแล้ว หรือในเจดีย์หรือธาตุที่สร้างเพื่อบรรจุอัฐิในวัด เพื่อทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้เป็นครั้งคราว แต่บางรายนำเถาอังคารและอัฐิทั้งหมดไปลอยน้ำก็มี

96) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการไว้ทุกข์ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการสินค้าที่เป็นเสื้อผ้าหรือสิ่งของที่เพื่อใช้ในการการไว้ทุกข์

97) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการเจ้าหน้าที่จัดการพิธีศพ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการเจ้าหน้าที่จัดการดำเนินการพิธีกรรมงานศพ

98) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการถวายจุดปัจจัยไทยธรรม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการเครื่องไทยธรรมซึ่งเป็นผ้าบังสุกุล หรือสิ่งของสำหรับถวายพระสงฆ์

99) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการแจกการ์ดงานศพ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการการจัดพิมพ์บัตรเชิญเพื่อใช้ในการแจ้งข่าวแก่ญาติมิตรของผู้ตายโดยส่งกำหนดการไปยังผู้เกี่ยวข้อง

100) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการสวดอภิธรรมศพ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการการนิมนต์พระสงฆ์มาสวดพระอภิธรรมศพ แต่ในบางกรณีที่มีความจำเป็นอย่างอื่นบางศพอาจจะไม่มีการตั้งศพบำเพ็ญกุศลแต่อาจจะสวดอภิธรรมแล้วเผาหรือฝังเลยก็ได้

101) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการแสดงธรรม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการการนิมนต์พระสงฆ์เพื่อการแสดงธรรมก่อนสวดพระอภิธรรม 1 กัณฑ์ หรือในวันนำศพไปเผา 1 กัณฑ์

102) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการทำบุญครบรอบวันตาย หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการการนิมนต์พระสงฆ์เพื่อการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย ซึ่งอาจจะมีการทำบุญเมื่อครบ 3 วัน หรือ 7 วัน นับจากวันตาย อีกทั้งเมื่อครบ 50 วัน หรือ 100 วัน

103) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการบวชน้ำไฟ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการการนิมนต์พระอุปัชฌาย์เพื่อให้การบวชลูกหลานของผู้ตายที่จะบวชเป็นเณรหรือเป็นพระในวันเผา

104) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการสวดหน้าไฟ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการการนิมนต์พระสงฆ์มาสวดพระอภิธรรม 4 รูป ในขณะที่กำลังเผาศพ

105) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการทอดผ้าบังสุกุล หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการการนิมนต์พระสงฆ์มาชักผ้าบังสุกุลในเวลามีการทอดผ้าบังสุกุลก่อนถึงเวลาเผาศพ

106) การให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการบริการการบังสุกุลแปรอัฐิ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทช่วยดำเนินงานจัดบริการการนิมนต์พระสงฆ์เพื่อบังสุกุลตายและบังสุกุลเป็นที่กองกระดูกและจีเภาที่เผาที่นำมากองเป็นรูปคน คือเมื่อเอากระดูกออกมาจากเชิงตะกอนแล้วจากนั้นเอาผ้าขาวมาปูแล้วเอากระดูกมาแปรรูปเป็นรูปคน

107) พระภิกษุระดับผู้บริหาร หมายถึง พระภิกษุในเขตพื้นที่กรุงเทพฯและปริมณฑล ซึ่งประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร จังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดสมุทรสาคร ที่ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารกิจการของวัดหรือของคณะสงฆ์ไทยที่ได้รับมอบหมายจากกรมการมหาเถรสมาคมภายใต้ข้อกำหนดแห่งพระราชบัญญัติการปกครองคณะสงฆ์ไทย ประกอบด้วย กรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส และผู้ช่วยเจ้าอาวาส

108) เจ้าภาพงานศพ หมายถึง บุคคลที่รับผิดชอบหรือมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการจัดการศพ ซึ่งเป็นญาติของผู้ตาย หรือไม่ใช่ญาติแต่ได้รับมอบหมายให้จัดการศพโดยพิธีกรรมของผู้ตายระบุไว้

109) สมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ภาครัฐ หมายถึง สมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ภาครัฐในเขตพื้นที่กรุงเทพและปริมณฑล ซึ่งประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร จังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 76 สมาคม

110) ภาครัฐ หมายถึง องค์กรหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรหน่วยงานที่ดำเนินการโดยภาครัฐ ซึ่งมีบุคลากรที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินกิจการตามภารกิจหน้าที่ที่รับผิดชอบ ซึ่งรวมถึงวัดที่มีเจ้าอาวาสคือพระภิกษุที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ปกครองวัดเป็นเจ้าพนักงานของรัฐด้วย

111) ภาคเอกชน หมายถึง องค์กรหน่วยงานหรือร้านค้าที่ไม่ใช่ของรัฐ หรือไม่ได้ดำเนินการโดยภาครัฐ ซึ่งมีประชาชนเป็นเจ้าของกิจการดำเนินการ จัดบริการสินค้าและการบริการแก่ผู้รับบริการ

112) การศึกษาพระปริยัติธรรม หมายถึง การศึกษาพระธรรมวินัย ที่คณะสงฆ์ไทยกำหนดเป็นหลักสูตรสำหรับพระภิกษุสามเณร แบ่งออกเป็น 2 คือ พระปริยัติธรรมแผนกธรรมและพระปริยัติธรรมแผนกบาลี

113) พระปริยัติธรรมแผนกธรรม หมายถึง การศึกษาหลักธรรมและวินัยตามหลักสูตรที่คณะสงฆ์ไทยกำหนดให้พระภิกษุสามเณรศึกษาเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 3 ชั้น ได้แก่ นักธรรมชั้นตรี, นักธรรมชั้นโท และนักธรรมชั้นเอก

114) พระปริยัติธรรมแผนกบาลี หมายถึง การศึกษาหลักภาษาบาลีตามหลักสูตร ที่คณะสงฆ์ไทยกำหนดให้พระภิกษุสามเณรศึกษาเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 8 ชั้น ได้แก่ ประโยค 1-2, เปรียญธรรม 3 ประโยค (ป.ธ.3), เปรียญธรรม 4 ประโยค (ป.ธ.4), เปรียญธรรม 5 ประโยค (ป.ธ.5), เปรียญธรรม 6 ประโยค (ป.ธ.6), เปรียญธรรม 7 ประโยค (ป.ธ.7), เปรียญธรรม 8 ประโยค (ป.ธ.8) และ เปรียญธรรม 9 ประโยค (ป.ธ.9)